

TARTALOM:

A Magyarság (ma Vasutas)
sporttelep építése 1

VARGA István József
Az Alag-Dunakeszi református
egyház alapító lelkésze, Kirner
Adalbert Bertalan 2. rész 2

ÁGOSTON András
Az alagi németek kitelepítése
1948-ban 6

LÉVAI Tibor
Belföldi Jockey 7

BÁTONYI Pál
A Wattay család Dunakeszit
birtokló tagjai 4. rész 9

ASZTALOS Mihály
Pillanatképek egy család
életéből 11

SZÁMUNK SZERZŐI:

ÁGOSTON András – történész,
művészettörténész

ASZTALOS Mihály

BÁTONYI Pál – nyá. ezredes (Sződ)

LÉVAI Tibor – helytörténeti kutató

VARGA István József – református
presbiter

DUNAKESZI HELYTÖRTÉNETI
SZEMLE

Dunakeszi-Alag Helyismereti Lapja

Megjelenik évente háromszor,
1000 példányban

Alapító szerkesztők:

Csoma Attila és Lőrincz Róbert

Felelős szerkesztő:

Lőrincz Róbert

Kiadja: Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár

Dunakeszi, Kossuth Lajos u. 6.

Felelős kiadó: Csonka Mária

Nyomdai előkészítés:

Preysing Frigyes

Nyomda: Raszter Nyomda Kft.,

Budapest, Gyöngyösi u. 89.

ISSN 1789-9230

E-mail: szemle@mail.dkvk.hu

A lap megjelenését támogatja

Dunakeszi Város Önkormányzata

Jelen számunk 1. oldalán szereplő fényképek a Révész István Helytörténeti Gyűjtemény tulajdonát képezik. A 6. oldalon szereplő kép forrása a kismemizettek.hu webportál. A további képek a szerzők tulajdonában vannak.

VARGA ISTVÁN JÓZSEF

Az Alag-Dunakeszi református egyház alapító lelkésze, Kirner Adalbert Bertalan

2. rész

Kirner Adalbert Bertalan fia, Kirner Károly Bertalan az 1926-27-es tanévben a rákospalotai református elemi népiskolában kitűnő eredménnyel zárta a III. osztályt. Noha Kirner Bertalan az alagi elemi iskolában az iskolaszék tagja volt, Kirnerné pedig ott tanított, gyermekük mégis Rákospalotán végezte el a 4. elemi, ott, ahol édesapja annak idején, 1910-11-ben hittant oktatott.

1927. július 17-én megalakult az Alag-Dunakeszi református anyaszentegyház II. számú „Szemere Huba” ifjúsági csapata. Elnöknek Kirner lelkészt választották, aki a leventeoktatásban is jelentős szerepet vállalt.

1928-ban vásárolta meg Szemere Kálmán főgondnok dr. Kun Tibortól azt az alagi épületet, mely ún. kultúrházként működött volna. Az eladó hat hónapos fizetési határidőt adott az egyháznak, melyet az nem tudott teljesíteni, így Szemere maga fizette ki a vételárat. Az épület egy részét ünnepségek, ifjúsági- és bibliaórák, egyéb rendezvények lebonyolítására használták, a másik felében kocsmát üzemeltettek, illetve erre a célra bérbe adták. Az épülettel, a bérlőkkel, a vendégekkel, a községi előjárósággal és az adóhatósággal sok gondja volt az egyházi tanácsnak. Végül Szemere gondnok elunva a pereskedéseket és a növekedő költségeket, eladta az épületet. Ez az egykori „Kultúrház” jelenleg a Kölcsey Ferenc Városi Könyvtárnak ad otthont.

Az Alag-Dunakeszi református egyház 1928-ban egy „alkalmi vétel” miatt újabb 40.000 korona kölcsönt vett fel a „váci papoktól” (Váci Káptalan Takarékpénztár). A Hunyadi János és Rákóczi utak sarkán telket vásároltak („Váradiféle parochia kertek”), melyre templomot és a református hívek számára lakásokat akartak építtetni. Majd újabb ötletek, újabb kölcsönök, újabb vásárlások jöttek, pl. a Tömöry-Bojár-Strausz-féle iskola. Ebben az évben – ahogy Kirner fogalmaz – a budapesti evangélikus testvérek példájára bérházat vásárolt az egyház Pesten. „Egy 13 lakású bérházat vehettünk meg bpesten, melynek garantált jövedelme volt a házbevallási ív szerint is 7524 pengő (a pengőt 1927. január elsején vezették be az inflálódott korona helyett) nagyszerűen biztosította az egyházi kölcsön évi 4800 p annuitását és az alagi egyház jövőjét...” A bérház az akkori Grassalkovich utcában állt, melyet azt megelőzően, és ma is, Százház utcának hívnak. Az egyházi tulajdon helyén (45. szám) ma a VII. kerületi rendőrkapitányság áll. A ház birtoklásának rövid története során több feljelentés, tisztiorvosi felszólítás történt, melyek pereskedésekhez, újabb anyagi veszteségekhez vezettek. Kirner később, alagi felmentése után így ír: „Mit csináltak utódaim az esperes úr felügyelete alatt: Először is a lakókat arról értesítették, hogy Kirnernek ne fizessék a bért, de annak beszédését nem szorgalmazták, a lakókat molesztálták, sőt az első helyen bekebelezett hitelező Schrank Ferenc úrral szemben is olyan agresszíven jártak el (lezsídózták) hogy ez a hitelező megunt a dolgot és a kamatfizetési késedelem jogára támaszkodva teljes egészében perelte a követelést (. . .) Valaki kisütötte, hogy ez a bérház 'bordélyház' és névtelen feljelentést vitt a hírről a püspöki irodának.”

Dr. Ravasz László püspök érkezettnek találta az időt, hogy 1928. szeptember 27-én generális vizitációt tartson Alag-Dunakeszin. Hogy pontosan mi hangzott el a püspök, a lelkész és a presbitérium találkozásakor, és mik voltak a vizitáció megállapításai, jegyzőkönyv hiányában sajnos nem tudjuk. A nevezetes napról a meghívó és az ünnepség részletes program-

ÁLDÁS-BÉKESSÉG – MINDEN JÓ LÉLEKNEK!

Az Alag-Dunakeszi Református Anyaszentegyház
1928 szeptember hó 27-ikén, csütörtökön délelőtt
9³⁰ órakor, generalis visitációra várja látószereplő és méltóságos

dr. RAVASZ LÁSZLÓ püspök urat,
a Magyar Tudományos Akadémia és a Földművelésügyi Minisztérium tagját.

Ezen alkalommal az ünnepélyes látogatásról a pavillon dísz-
termében lesz megtartva. Az ünnepély lefolyása után díszbéd-
lesz, melyre a címzett urat és családját tisztelettel meghívja
az ALAG-DUNAKESZI REF. EGYHÁZ vezetősége.

1928. szept. 27.

ja maradt fenn, melyből kiderül, hogy a község egész lakosságának jeles eseménye volt ez az egész napos egyházi ünnep.

Kirner 1929. szeptember 30-án még jó hangulatú levelet írt egy barátjának: „*Sárospatakra meendek, a kis fiamat viszem az iskolába.*” A kis Karcoska második évét kezdte akkor a sárospataki református gimnáziumban. Édesapjával példás, tiszteletteljes kapcsolata volt a kisfiúnak. Ezt bizonyítja két korábbi levele is, melyben a hét éves gyermek így búcsúzik: „*kezedet csókolja, és sokszor csókol szerető fiad: Kirner Károly*”

Az alagon készült családi fotón az első sorban balról a második Kirner A. Bertalan, mellette jelmezbe öltözve fia, Karcoska ül. Kirnerné az első sorban jobbról a második. A többiek Kirnerné rokonai.

Az 1929-es esztendő azonban gyökeres változásokat hozott a lelkész és a gyülekezet életében. A kölcsön-, adó-, köztehertartozások, valamint az egyházadó-elmaradás, a behajthatatlan kinnlevőségek a csőd szélére sodorták az egyházat. Ennek következtében a gyülekezet és a presbitérium egyes tagjai újabb feljelentést tettek Kirner Bertalan ellen. 1929. május 22-én kánoni vizitáció keretében látogatást tett az egyháznál Mocsy Mihály esperes. Innen már egyenes út vezetett 1929. november 8-hoz, amikor Kirner előterjesztette a presbitériumnak a lelkészi állásról való lemondását. A presbitérium elfogadta azt, de az egyházmegye és a kerület végig akarta vinni a fegyelmi ügyet, sem áthelyezésbe, sem nyugdíjaztatásba nem egyezett bele.

Az Alag-Dunakeszi egyház új lelképásztora, Tóth János 1929. október 8-án kapta kézhez megbízatását az esperestől. Ekkor kezdődött Kirner Bertalan vesszőfutása, mely egyházi és világi pereskedésekkel, foglalásokkal, árverésekkel, rágalmakkal, nélkülözéssel, a családi élet szétesésével, válással, az istenfélő ember hitének megingásával egészen 1946-ig tartott. „*Ekkor hosszú hónapokig jártam különböző templomokat és vártam, hogy megtalálom Krisztust!*” – emlékezett vissza a lemondását követő zűrzavaros időszakra.

Kirner A. Bertalan 1930. február 17-én kapta meg a végzést, mely szerint „*felfüggesztése az eddigi terhelő adatok alapján teljes mértékben indokolt. A vizsgálat kiegészítendő és szabályszerűen lefolytatandó, hogy az egyház vagyoni állapotáról és az elkövetett mulasztásokról és esetleges büntetendő cselekményekről tiszta képet lehessen nyerni. A Pesti Református Egyházmegyei Bíróság Elnöksége. Gróf Teleki Tibor világi elnök – Mocsy Mihály egyházi elnök.*” Egy későbbi vádiratban ez áll: „*perlekedő természete folytán számtalan pere volt, így Ravasz püspökkel is.*” Kirner azt hangoztatta, hogy utódja Ravasz püspök rokona, akinek így

„*ölebe pottyant*” az Alag-Dunakeszi egyház.

1930-ban Kirner kiköltözött a csomádi Bertalan-tanyára, noha az is az egyház birtokában volt. Az új lelkész, Tóth János vallomása szerint: „*az 1927-ben az egyháztól haszonélvezetre kapott 15 khold földön engedély nélküli beruházásokat eszközölt, s e célra az egyház pénzből 3971.- pengőt fordított.*”

Az általa és felesége által aláírt számtalan váltó, kölcsön és jelzálog miatt a lelkészcsalád mindenét elvesztette. „*Nyugdíjamat elvették, de a világi bíróságnál az ítélet tábla az egyház által tőlem elvett és igazságtalanul bitorolt ingóságaimat, gazdasági szerzőségeim, szekeremeimet, stb. nekem visszaítélte több mint 12 évig tartó hosszú per után.*”

Az első végrehajtásra 1931. június 5-én került sor. A további árverések, foglalások során elveszítette alagi házát az ingóságokkal együtt, valamint a csomádi tanyán lévő gazdasági eszközeit. Nincstelen, földönfutó lett, szegényebb, mint 1918-ban. Csomádon tengette napjait, de ott is állandóan háborgatták, hogy távozzon végre az egyházi birtokról.

Közben az egyház is pert vesztett ingatlanjai ügyében, megszűnt minden joga a Kultúrház felett, elvesztek az itt-ott vásárolt földek, kertek, épületek. Hitelezők adták egymásnak a kilincset, nem győzték az adósságok törlesztését.

1932. október 25-én Kirner Bertalan is benyújtotta számláját: „*Az itt előadottak szerint tehát 1932. október haváig a következő igénylésem van az esperes úr mulasztása vagy helytelen intézkedései folytán: a., lakás – 7500.-; b., családi pótlék elmaradásából eredő kár – 3400.-; c., kongruám elmaradása – 3500.-; d., 400 pengő miatt zárlati veszteség gazdaságomban – 10.200.-; e., családi házam elárverezése miatti veszteség – 18.000.-; f., a lelkészi földben őszi vetés meg nem térítése – 80.-; g., saját építményem elbontása és elosztása, elajándékozása – 1200.-; h., ingóságom elvitetése – 900.- Összesen: 44.780.-*”

Kirner Mocsy Mihály esperest is feljelentette az egyháznál azzal, hogy ő minden vásárlásról, kölcsönről tudott, azokat az egyházi törvény szerint ellenjegyezte: „*Mocsy Mihály esperes nagytiszteletű úr ellen fegyelmi feljelentést teszek az alább felsorolt pontok alapján: Az egyház vagyonezelésének tőlem való megvonása időpontjában a következő volt a helyzet: az 1923-ban vett Szilágyi féle imaház; az 1928-ban vett Grassalkovich utcai 7524 pengős jövedelmű bérház; az 1927 és 1928-ban vásárolt Tömörly-Bojár-Strausz-féle iskola, templom, parochia telkek Váradinál; 1927-ben kiadott 10.000 pengős kölcsöntartozás és az 1926-ban szerzett 15K hold lelkészi föld és 1929-ben reá épített 35 m. mélységű kút és háromszobás tanyai barakk épület, amelyeket mind-mind kivétel nélkül én szereztem az egyháznak; ide vehető még az 1928-ban szerzett dr. Kun-Szemere féle kultur ház bizonyos feltétellel. Terhelések – 50.000 pengős dollárkölcsön, a váci káptalan takarékpénztár 4.000 pengős kölcsöne.*” A fentiekből a Szent Mihály utcai telek maradt meg az imaházzal és a csomádi föld. (Ezt a földet 1957-ben, a templomépítéskor adták el, hogy megvásárolhassák az imaházzal szomszédos telket a Huba utcában. Kirner lelkész a felsorolt anyagi veszteségei miatt 1946-ban kapott némi kárpótlást, míg Mocsy Mihály esperes megintésben részesült 1940. február 12-én.)

Kirner családja időközben ismeretlen helyre távozott, róluk nem találtam későbbi adatokat, mindössze egy-egy utalás van válásukról. Volt felesége két hirdetését találtam meg, miszerint: „*eszperantó nyelvtanfolyamot indít 1934-ben a Tátra utca 15/a I. 4. alatt*” és „*Kirnerné Kiss Ilona okleveles óvó- és tanítónő V. Légrády K. u. 30. I. 4. 2-7 éves gyermekek felügyeletét vállalom a Gyömrő-Tófürdői gyermek-üdülömbé – 3P/nap*”. Válásukban

bizonyára közrejátszott az a vád is, mellyel a presbitérium tagjai vádolták a lelkészt: „Mert állítólag együttéltem, viszonyom volt egy nővel. Ez a nő ugyan kétszer eskü alatt tagadta a viszonyt. Harmadszor azonban, mikor már velem ellenséges viszonyban és haragban volt – mikor azzal a lelkéssel volt jó viszonyban, aki az állásomra törekedett és be is jutott az általam alakított egyház állásába – azt vallotta, hogy velem

Kirner A. Bertalané

együtt élt, holott közjegyző előtt kötött szolgálati szerződésben volt. Holott ez nem igaz. És a viszonyra sem volt sem tetten érés sem tanúvallomás.” Kirner A. Bertalané 1932-ben az alábbi tanúvallomást tette: „Férfjének Nagy Józsefnével való viszonyáról annyit tud, hogy vele gazdasági viszonyban volt. Egyéb viszonyról tudomása nincsen és tagadja, hogy bárki előtt is állított volna valamit férjéről. Férje ellen ideiglenes nőtartás címen a váci járásbírótság előtt pert indított, erre azért volt kénytelen, mert férjétől különválva élt és anyagi nehézségei voltak, a gyermek tartása miatt. Férjét azért hagyta el, mert az őt teljesen elhanyagolta, minden idejét az egyházi dolgoknak szentelte és ezért közöttük elhidegülés állott elő.”

Kirner 1932 ősziéig maradhatott Csomádon, majd visszatért szülővárosába, Békésre. 1933. május 4-én került élete mélypontjára, amikor megkapta az Egyházmegyei Bíróság jogerős, megfellebbezhetetlen határozatát, mellyel elveszítette palástját.

Sodródása, Krisztus-keresése 1933 pünkösdjén elvezette a budapesti Nap utcai baptista gyülekezetbe. Ott dr. Somogyi Imre prédikációja megszólította, és ez oda vezetett, hogy 1933. szeptember 10-én Somogyi lekipásztor bementette, s ezzel a felnőtt kereszttség szentségében részesítette őt. A gyülekezet aktív tagja lett, nehéz helyzetében baptista testvérei segítettek. 1933 nyarán már részt vett a bajai baptista ifjúsági konferencián, október elsején pedig megkezdte baptista missziói tevékenységét, melyet 1967-ig – 83 éves koráig – folytatott.

1934-ben felkértek barátai, hogy írjon cikkeket baptista újságokba. Így jelennek meg munkái a „Békehírnök”, a „Kürt”, az „Evangéliumi Hírnök” és a „Lelki Élet” című folyóiratok lapjain. 1934 és 1964 között 16 írása jelenik meg könyv, illetve füzet alakban. Több kézírata ma is kiadatlanul hever könyvtárak, archívumok mélyén.

1935-ben súlyos szívbeteg lett, orvosa levegőváltozást, nyugalmat tanácsolt az 51 éves embernek: így került egy időre Nógrád megyébe, a bokori baptista gyülekezetbe.

Hat esztendeig volt tagja a budapesti Nap utcai gyülekezetnek, ahol az előljárárságba is beválasztották. A baptista lelkészi kar azonban némi bizalmatlansággal figyelte szolgálatát. 1938-ban felajánlotta, hogy a Baptista Teológián részletes baptista történetet tanítana, de válaszra sem méltatták. Az ebben az esztendőben alakult Baptista Történeti Bizottságba azonban beválasztották, további kutatásait, munkáit ennek a keretében végezhetette.

A MOVE alag-dunakeszi alapszervezetének egykori alapító tagja és a kommunizmust elvető, magát nyíltan jobbol-

dali-konzervatívnek valló Kirner Bertalan 1939-ben belépett az akkor alakult Nyilaskeresztes Pártba. Ekkor már Békésen volt az állandó lakhelye, de csak akkor tért „haza”, amikor missziós útja során meg-megpihent, jegyzeteit rendezte vagy a sok „lelet”, régi emlék már lehúzta tarisznyáját. A kis békési házban gyűjtötte a baptista ereklyéket: jegyzőkönyveket, fényképeket, pénztárkönyveket, leveleket, nyomtatványokat, tárgyi emlékeket és a habán kerámiákat, eszközöket.

1944-ben megbízást kapott a Kornya Szövetségtől „kutassa fel az ismert prédikátor, Kornya Mihály áldásos munkáját megörökítés végett mivel nagyobb eredményt még nem ért el senki a lelkészi téren a huszadik században.” Mivel az ún. bécsi döntés alapján 1940-ben visszacsatolták Magyarországhoz a Kornya Mihály missziói útja alatt bejárt partiumi-erdélyi településeket, lehetősége adódott követni az apostol útját. A háború alatt drámai körülmények között, bombázások alatt járta a vidéket, gyülekezeteknél vagy elhagyott helyeken megpihenve.

Amíg Kirner Bertalan nyomorúságban, életét kockáztatva kutatta a baptista múltat, addig volt egyháza így minősítette egykori tevékenységét: „Alag a letarolt mezők, a kifosztott boltok, a prédára vetett nyáj szomorú és sivár képét mutatja. A kockázatos vállalatok, a befejezetlen vételi ügyletek a pereknek légióit zúdították az egyházra. A nagyhangon hirdetett kereskedelmi szellem magát a merész vállalkozású kalandort is földönfutóvá tette. Ide jut a pásztor és vele a nyáj, ha a pásztor nem a lélek embere, ha éveken keresztül álorldában jár és kerüli az igazságot.” (Egyházmegyei Közgyűlés, 1930)

„A sok bajjal küzdő és az anyagi romlás szélén álló Alag-Dunakeszi lelkészenek elmozdítása után új életet kezdett (. . .) Az új lelkész és presbitérium nagy ambícióval és harmonikus munkával igyekszik a romokat eltakarítani és azok helyére új alkotásokat emelni.” (Egyházmegyei Közgyűlés, 1935)

„Kedves szolgatársam! Nagy szükségem volna annak az ismeretére, hogy 1933-ban a konventi bíróság miért fosztotta meg végleg állásától Kirner A. Bertalant. Ez a nagy férfiú mostanában igen agilis tevékenységet fejt ki baptista berkekben. Múltját természetesen nem teregeti ki sehol, hanem azt elhallgatja s naïv, hiszékeny lelkek /: pláne ezek a fanatikus baptisták:/ mennek utána. Kéréssem hozzád természetesen a legnagyobb diszkrécióval megy és sehol sem fogom elmondani, hogy az információt tőled kaptam. Szívességedet hálaosan köszönöm és szeretettel köszöntelek . . . . . ref. lekipásztor. Pocsaj /Bihar m./ 1936. II. 18.” (Megemlítendő, hogy utódját, Tóth Jánost is felfüggesztette az egyház több évre, de végül – az egyháztagok többségének akarata ellenére – újra visszahelyezték Alag-Dunakeszire.)

Időközben véget ért a háború Kelet-Magyarországon, a szovjet katonák megszállták Békés megyét. Kirner Bertalan 1945. február 18-án vasárnap délelőtt – mikor istentiszteletre indult – letartóztatták. Másnap kiengedték, de ettől kezdve rendőrségi ellenőrzés alá került. Márciusban rizsföldre vittek robotolni. Május 22-én házkutatást tartottak nála, elvittek néhány könyvet, kéziratot. Június elsején kihallgatták, ettől kezdve heti két alkalommal meg kellett jelennie ellenőrzés céljából. Augusztusban felmentették a vádak alól, de 1946. január 11-én újra elővették az ügyét. Mi is volt a vád? Népelenes magatartás, horthysta eszmék terjesztése, kisebbségek elleni izgatás, uszítás, antiszemitizmus, rágalmozás. A nyilas párttagság elő sem került a vádiratban. Az 1946. február 4-én írt észrevételei végére később az alábbiakat jegyezte fel: „A pert a jó Isten áldó segítségével megnyertem. Kirner A. Bertalan.” Időközben megnyerte polgári perét is, és visszakapta alagi,

csomádi ingóságait, mármint azt, ami 13-15 esztendő alatt megmaradt belőlük.

Békési szállásadójával, Tóthné Kiss Máriával nekiláttak a Kornya Krónika összeállításának. 1947-re elkészült a könyv, és a Kornya Szövetségen kívül más támogatókat is keresve a kiadásához, járta az országot, előadásokat tartott a Krónikáról. Ám az akkori politikai helyzet nem kedvezett egyházi jellegű írások megjelentetésének. Sőt többen követelték „leváltását” a baptista egyházból. Kirner úr tanult a múltból. Félretette

kommunistaellenes meggyőződését, és színleg beállt a sorba. Megértette, hogy csak úgy tud megélni, megszabadulni a nyomorból, a rendőri megfigyelés alól, ha látszólag kiszolgálja a rendszert. Így belépett egy időre a Magyar Kommunista Pártba, majd a Magyar Dolgozók Pártjába, és Békésen elnöke lett a Magyar Szovjet Művelődési Társaságnak. Így elhárult minden akadály, élete fő műve 1949. január 19-én megjelenhetett. A könyv kiadásához hozzájárult a Miniszterelnöki sajtóosztály és a BM sajtóosztálya is (akkoriban ez az ÁVH egyik alosztálya volt). A történet csattanója, hogy 1950-re a hatalom rájött a „turpisságra”, és házkutatások során elkobozták, majd megsemmisítették a Krónika fellelt példányait. A második kiadás 1965-ben New York-ban, a harmadik 1990-ben Budapesten jelent meg. A könyv a mai napig kötelező olvasmány a baptista teológián.

Kirner 1948-ban az első baptista kiállítás vezetésére kerékpárján Békésről Budapestre érkezik

1949-ben megalapították a baptista Egyházi Levéltárat. Első levéltárosa a fáradhatatlan gyűjtő, kutató és rendszerző történészük, Kirner Bertalan lett. Annyi nélkülözés után, 65 évesen végre hivatalosan részesül némi egyházi „kegydíjban”, 20 év után kap fizetést egyházi munkájáért.

1950-ben Békésen is elkezdődött a mezőgazdaság kollektivizálása, melyben ő is kivette a részét. Földje nem volt, így könnyen felismerte a közös gazdálkodás előnyeit: egyik alapító tagja lett a békési Alkotmány TSZCS-nek.

1957-ben már Gödöllőről, a Munkácsy Mihály utca 2-ből címezi leveleit, mint „levéltáros”. 1959-ben Békésről felhozták a sok-sok dobozba, ládába zsúfolt gyűjteményét is. Gyűjteménye sem a Levéltárban, sem a gödöllői családi házában nem fért el, ezért úgy döntött, hogy szeretett városába, tanulmányai színhelyére, Sárospatakra küldi azokat. Sárospatakon ma is fellelhetők könyvei, kéziratai, iskolai bejegyzései, újságcikkei, de megtaláljuk fia, az 1964-ben, 46 évesen elhunyt Károly emlékezetét is.

1967. június 11-én, 83 évesen költözött Gödöllőről a kiskőrösi baptista szeretetotthonba. 1973. március 30-án, életének 89. esztendejében rövid szenvedés után hunyt el. Kiskőrösi sírján ez olvasható:

„KIRNER A. BERTALAN / 1884-1973
BAPTISTA LELKIPÁSZTOR / EGYHÁZTÖRTÉNÉSZ”
„NE FELEDKEZZETEK MEG VEZETŐITEKRŐL,
AKIK AZ ISTEN IGÉJÉT HIRDETTÉK NEKTEK
ZSIDÓKHOZ ÍRT LEVÉL 13.7.”

Kirner A. Bertalan kiskőrösi sírja